

Kdo si přiletí zobnout k vašemu krmítku

Stalo se již běžným zvykem, že lidé v zimních měsících přilepšují drobnému ptactvu dobrotami, které pro ně chystají v krmítkách. Každý z nás si u krmítka jako první představí pestře vybarvené sýkory, ale již málokdo ví, že se zde může setkat hned s několika zástupci tohoto rodu.

Tomáš Frinta

K nejběžnějším zástupcům sýkor patří koňadra a modřinka. První z nich je robustnější a hlavičku jí zbarvuje výrazná černá kresba. Modřinka má drobnější vzrůst, její kresba hlavy sice výrazně černé lemování postrádá, zato však nechýbí odstín modré. Na zbytku peří u obou druhů pak převládají odstíny zelené a žluté. Zahlédnout můžete i uhelníčka, babku či sýkoru parukářku, jejíž druhový název je odvozen od výrazné chocholky na vrcholku hlavy.

Mlynařík a brhlík

Mezi sýkorovité také patří i drobný mlynařík dlouhoocasý, který svým zjevem připomíná drobné bíločerné plyšové kuličky. Setkat se s ním můžete přede-

Sýkora koňadra je robustnější a její hlavičku zdobí výrazná černá kresba

vším na okrajích měst a obcí blíže k neobydlené krajině. Mezi další časté hosty u prostřeného „stolu“ patří například pestře zbarvený brhlík lesní, který po způsobu datla dokáže po kmenech stromů šplhat hlavou nahoru i dolů a hledat různé hmyzí larvy. Brhlík se často rád přidružuje k sýkorám a putuje zimní krajinou s nimi.

Kosi jsou neurvalci

Dalšími běžnými návštěvníky krmítek jsou černě vybarvení samci kosů a jejich dohněda vybarvené samičky. Kos se často chová na krmítku velmi neurvale, dokáže ho zcela obsadit, dokud se dostatečně nenasytí, a také si ho před jinými strážníky urputně brání.

Milými hosty jsou zvonci zelení, strnadi a čížci, kteří svým vzezřením a zpěvem příjemně zpestřují ptáčí společnost. Samozřejmě nemůžeme zapomenout ani na známé vrabce, již jsou zastoupeni hned dvěma druhy – městským vrabcem domácím a příměstským vrabcem polním.

Mezi méně běžné druhy, ale o to zajímavější svým vzhledem nebo chováním, můžeme zařadit hýla obecného, jehož sameček se může pochlubit nádherně červe-

ným bříškem a černou čepičkou na hlavě, nebo dlaska tlustozobého, který zase vyniká mohutností svého zobanu, jenž si poradí i s nejtvrdějším skořápkou různých jaderovin.

Co opeřenci rádi zobají

Když už víme, kdo nám krmítka navštěvuje, můžeme si i stručně shrnout, čím tyto hladové zpěváčky nakrmit. Nejjednodušší volbou jsou různé krmné směsi pro zpěvné ptactvo běžně dostupné v obchodní síti. Použití můžeme i kvalitní slunečnici, lojové koule nebo plátky loje volně zavěšené ke krmítku či na větve stromů.

Kosům často postačí i předložené rozkrojené jablko, z kterého rádi vykvou sladkou dužinu. Již méně vhodným krmením je tvrdé pečivo, které venku rychle vlhne a plesniví, a proto může ptákům způsobit vážné trávicí potíže.

Nezapomeňme také na správné umístění krmítka. Doporučujeme krmítka umístit v blízkosti rostoucích keřů či stromů. Mělo by se nacházet dostatečně vysoko a být zabezpečeno proti nezvaným návštěvníkům, jako je například domácí kočka. Nemělo by do něj přšet a sněžit.

Orkán Kyrill – tři roky poté

Téměř přesně před třemi lety vtrhl na území naší republiky orkán Kyrill, který za jedinou noc způsobil jen na Lesní správě Litoměřice plošné škody v rozsahu 55 hektarů.

Aleš Kryšpín

Na zemi tehdy zůstalo ležet 39 000 m³ vyvrácených, zlomených a roztržitých stromů. Nejvíce byly poničeny smrkové porosty, ale značně poškozeny byly i porosty jiných dřevin – zvláště na návětrných stranách. Nyní, po uplynutí tří let od této přírodní katastrofy, již můžeme bilancovat. Dřevo způsobené kalamitou se nám podařilo zpracovat včas – škůdci lesa, zejména kůrovci, nestačili toto dříví hromadně napadnout. Postupně se nám podařilo zničené plochy opět zalesnit. Použili jsme k tomu velký

podíl listnatých dřevin, aby les napříště mohl podobným katastrofám lépe odolávat.

V dalším období se soustředíme na ošetřování vysazených kultur. S potěšením můžeme konstatovat, že se plochy zničené orkámem opět zelenají, a to během poloviční doby, kte-

Kůrovci nestačili vyvrácené dříví hromadně napadnout.

rou pro vypěstování zdravého základu lesa stanovuje zákon. Bude sice ještě nějaký čas trvat, než se viditelné rány krajiny úplně zacelí, ale lesníci v této těžké zkoušce obstáli se ctí.

Co přinesl LS Litoměřice Program 2000?

Před deseti lety začal fungovat projekt „Program 2000“, který se zaměřuje na podporu a rozvoj veřejně prospěšných funkcí lesů. Lesní správa Litoměřice program přivítala a jeho motto „Les pro všechny, kdo chtějí vstoupit“ se snaží bezzbytku naplňovat.

První fáze projektu jsme směřovali na obnovu a rekonstrukci studánek a retenčních nádrží, které byly v minulosti dosti zanedbávané. V Českém středohoří poměrně málo prší, prameniště pod kopci využívají lidé i pro studny či vodovody, a tak je potřebné prameniště a studánky v lese podchytit, vyčistit a upravit, aby mohly dál sloužit a přinášet tolik potřebnou vodu. Na území naší lesní správy jsme v rámci Programu 2000 regenerovali např. retenční nádrže nad obcí Kostomlaty pod Milešovkou, které se dnes běžně nazývají Kostomlatské rybníky.

Přijďte se pokochat

V další fázi projektu jsme se zaměřili na budování laviček, odpočinkových míst a altánů, které

Odpočinkové místo Oparno, podobných najdete v našich lesích mnoho

jsme lokalizovali do turisticky nejfrekventovanějších oblastí, jakými jsou Milešovka (nejvyšší hora Českého středohoří) či Sedlo (druhá nejvyšší hora). Nová odpočinková místa potěšila i návštěvníky rekreační a houbařské oblasti v okolí Ústěka nebo v oblasti Peruce, odkud se turistům otvírají krásné výhledy na České středohoří. Lavičky a altánky jsme postupně vybudovali i na mnoha dalších místech,

rovněž jsme začali s opravami drobných kulturních staveb, které se nacházejí v lese.

Na vycházku po nové naučné stezce

Loni jsme otevřeli novou naučnou stezku, která vás provede po jedné z nejhezčích částí Českého středohoří, po okolí Kostomlat pod Milešovkou. Cesta je vhodná i pro rodiny s dětmi, měří sedm kilometrů

a končí u rybníků nad Kostomlaty. I na této trase můžete posedět v odpočinkovém altánu nebo na lavičkách, které celý okruh lemují.

Občas bohužel dochází k ničení těchto zařízení, která mají sloužit všem návštěvníkům. Na lesní správě jsme ale optimisté a věříme, že slušní návštěvníci se nenehájí vandalstvím znechutit ani odradit a do našich lesů budou chodit stále stejně rádi.

Brtnictví či smolařství aneb vyhynulá lesní řemesla

Les nebyl pro naše předky pouze zdrojem dřeva, nýbrž jim odpradána poskytoval díky svým vedlejším produktům i práci a obživu. V průběhu staletí vznikaly a zanikaly pro nás mnohdy již neznámé profese. Připomeňme si některé z nich.

Brtnictví

V moderním podání ho dnes známe jako včelaření. Již za starých Slovanů patřilo k výnosnému zaměstnání. Brtníci původně vyhledávali hnízda divokých včel, z nichž vybírali medové plásty, později začali chovat lesní včely v brtích – uměle vydlabaných dírách v kmenech stromů – a nakonec začali v lesích stavět úly. Získaný med dodávali medníkům, kteří jej dále zpracovávali.

Dehtařství a smolařství

Smůla jehličnatých stromů se původně získávala nařezáváním kůry stojících stromů. Kvůli takovému poškozování stromů však vznikaly na lesích velké škody a smolaření na stojících stromech bylo postupně zakázáno. Smůla se proto později získávala již jen z dřevních odpadů, z pařezů a koreňů smolných borovic.

Pastevníctví

Ano, i v lesích se mohl popásat dobytek. Šlechta povolovala za naturálie (máslo, vejce, sýry) pasení dobytka v určitých částech lesa. Pokud však pastevec pásli dobytek mimo určenou oblast, museli vrchnosti zaplatit pokutu, tzv. „zárožné“, což v praxi znamenalo sankci dvou grošů za každý roh

zvířete paseného mimo vymezené území. Od 16. století se pastva dobytka v lese začala silně omezovat, protože při ní docházelo k velkým škodám zejména na mladých stromcích.

Popelářství

Nenechte se mýlit, nešlo o úklid komunálního odpadu. Popeláři a flusárnici vyráběli dřevěný popel, který od 16. století sloužil jako zdroj drasla čili potaše, jež byla nepostradatelná pro výrobu skla, a tudíž i pro rychle se rozvíjející skelné hutě.

Uhlířství

Uhlířům byly prodávány celé části lesa, které řemeslníci rychle přeměnili na paseky plné doutnajících milířů – narovnaných

hromad polen přikrytých vrstvou hlíny. Díky doutnání bez přístupu vzduchu se dřevo pomalu proměnilo v dřevěné uhlí, jež bylo nezbytné pro mnohá další řemesla – kováře či kotláře. Od 16. století se díky všeobecně špatnému stavu lesů v zemích Koruny České uhlířství razantně omezovalo. Dřevěné uhlí se začalo pálit ve větší míře z dříví nahnilého, vývrátů a pařezů.

Rozmach těžby černého a hnědého uhlí pak postupně ukončil slávu tohoto prastarého řemesla.

Takové byly následky ničivého orkánu Kyrill, který udeřil před třemi lety